

THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG SEMINAR MÔN PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TOÁN TRONG ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN TIỂU HỌC Ở MỘT SỐ TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

ThS. LÊ DUY CƯỜNG*

Abstract: The paper presents actual state of holding seminar in Mathematics teaching methods to train teachers for primary schools today. Survey results show the seminars help students get knowledge easier and encourage them to participate in learning activities and enhance self-studied competency. However, application of seminars in teaching is limited. The article proposes measures to improve the quality of teaching by seminar forms to train skilled teachers for primary schools.

Keywords: Seminar activities; Teaching methods; Elementary school teacher.

Quá trình dạy học đòi hỏi giảng viên (GV) cần lựa chọn và sử dụng các phương pháp và hình thức dạy học tích cực nhằm phát huy tính độc lập, chủ động, sáng tạo của người học. Một trong những hình thức này là tổ chức hoạt động seminar. Seminar là một hình thức dạy học cơ bản, đặc trưng, có vai trò rất quan trọng trong quá trình tương tác ở bậc đại học, trong đó người học tìm tòi, vận dụng tri thức và tập dượt nghiên cứu khoa học. Tuy nhiên, công tác tổ chức hoạt động seminar trong dạy học nói chung và dạy học môn *Phương pháp dạy học (PPDH) Toán* nói riêng còn diễn ra một cách đơn lẻ, chưa phổ biến làm ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo giáo viên tiểu học (GVTH) hiện nay.

Để tìm hiểu vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động seminar môn *PPDH Toán* trong đào tạo GVTH ở các trường đại học sư phạm vùng đồng bằng sông Cửu Long với mục đích: điều tra mức độ sử dụng seminar trong dạy học môn *PPDH Toán*; cách thức tổ chức hoạt động seminar; những thuận lợi và khó khăn khi tổ chức hoạt động seminar; hiệu quả của hoạt động seminar. Đối tượng khảo sát là 615 sinh viên (SV) ngành tiểu học ở 3 trường (Đại học Đồng Tháp, Đại học Cần Thơ, Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh) và 32 GV dạy học môn *Toán* ngành Giáo dục tiểu học ở các trường này. Thời gian lấy mẫu khảo sát là 4/2015.

1. Thực trạng tổ chức hoạt động seminar môn PPDH Toán trong đào tạo GVTH ở một số trường đại học sư phạm vùng Đồng bằng sông Cửu Long hiện nay

1.1. Mức độ sử dụng seminar trong quá trình dạy học môn PPDH Toán

Kết quả điều tra GV như sau: 12,5% GV thường xuyên sử dụng hình thức seminar trong quá trình dạy học môn *PPDH Toán*; 53,1% GV thỉnh thoảng sử dụng; 28,1% GV ít khi sử dụng; 6,3% GV không sử dụng hình thức dạy học này.

Seminar là hình thức dạy học có những ưu điểm tích cực như: kích thích nhu cầu nhận thức, tìm tòi, sáng tạo, phát triển năng lực (NL) tự học, rèn luyện kĩ năng làm việc nhóm và NL nghiên cứu khoa học... cho SV, nhưng đòi hỏi nhiều thời gian nghiên cứu, xây dựng các chủ đề seminar nên nhiều GV không sử dụng hoặc rất ít sử dụng hình thức dạy học này.

1.2. Cách thức tổ chức hoạt động seminar cho SV trong dạy học môn PPDH Toán (xem bảng 1)

Bảng 1 cho thấy, khi tổ chức seminar, GV đã thực hiện đầy đủ các bước của quy trình tổ chức hoạt động seminar: ở *bước 1*, GV ít quan tâm đến các hoạt động như: giới thiệu tài liệu tham khảo cho SV nghiên cứu (59,38%), cung cấp tài liệu tham khảo cho SV (37,50%); ở *bước 2*: GV ít quan tâm tới các hoạt động phân công người chuẩn bị phương tiện cho buổi seminar (28,13%); ở *bước 3* và *bước 4*, GV ít quan tâm đến các hoạt động: kiểm tra sự chuẩn bị của các nhóm (43,75%), tổ chức nhận xét sự chuẩn bị, phần trình bày, thảo luận của các nhóm hoặc của SV (53,13%), đề xuất những vấn đề cần nghiên cứu tiếp theo (46,88%).

Như vậy, GV chỉ tập trung vào những hoạt động cơ bản, chưa định hướng cho SV trong quá trình tham gia các hoạt động seminar để giúp các em tích cực, chủ động và sáng tạo chiếm lĩnh tri thức.

* Trường Đại học Đồng Tháp

Bảng 1. Đánh giá của GV về cách thức tổ chức seminar trong quá trình dạy học

Nội dung các bước thực hiện	Số lượng	Tỉ lệ %
Bước 1. Xác định chủ đề seminar		
Chủ đề do GV chỉ định	32	100
Chủ đề do SV đề xuất	0	0
Giới thiệu tài liệu tham khảo cho SV nghiên cứu	19	59,38
Cung cấp tài liệu tham khảo cho SV	12	37,50
Bước 2. Phân công thực hiện		
GV chia nhóm.	27	84,38
Phân công người điều khiển seminar	26	81,25
Phân công thư kí ghi chép kết quả của nhóm	16	50,00
Phân công người chuẩn bị phương tiện cho buổi seminar	9	28,13
SV thực hiện: chia nhóm, phân công công việc trong nhóm, chuẩn bị phương tiện	15	46,88
Bước 3. Tiến trình thực hiện		
GV kiểm tra sự chuẩn bị của các nhóm	14	43,75
GV công bố tiến trình thực hiện seminar	32	100
Các nhóm báo cáo nội dung nghiên cứu của nhóm	32	100
GV định hướng các vấn đề cần thảo luận	26	81,25
SV tham gia thảo luận các vấn đề đưa ra	30	93,75
Bước 4. Kết thúc		
GV chốt lại nội dung chính của buổi seminar	29	90,63
Tổ chức nhận xét sự chuẩn bị, phần trình bày, thảo luận của các nhóm hoặc của SV	17	53,13
GV tổng kết, đánh giá quá trình thực hiện seminar	32	100
Đề xuất những vấn đề cần nghiên cứu tiếp theo	16	46,88

Nếu GV thực hiện đầy đủ các hoạt động ở các bước thì hình thức tổ chức hoạt động seminar sẽ đạt hiệu quả cao, góp phần nâng cao chất lượng dạy học ở các trường sư phạm.

1.3. Những thuận lợi và khó khăn của GV khi tổ chức hoạt động seminar môn PPDH Toán

1.3.1. Những thuận lợi (bảng 2)

Bảng 2. Những thuận lợi khi tổ chức dạy học theo hình thức seminar

TT	Thuận lợi	Số lượng	Tỉ lệ %	Thang bậc
1	SV dễ dàng khắc sâu kiến thức bài học	30	93,75	2
2	SV chủ động, tích cực chiếm lĩnh kiến thức bài học	32	100	1
3	Tạo không khí học tập sôi nổi trong lớp	26	81,25	4
4	Phát triển được NL tự học cho SV	27	84,38	3
5	Rèn luyện NL nghiên cứu khoa học cho SV	27	84,38	3

GV được khảo sát đều cho rằng, khi tổ chức dạy học theo hình thức seminar sẽ có nhiều thuận lợi, giúp SV chủ động, tích cực chiếm lĩnh tri thức. Từ đó, SV dễ dàng khắc sâu kiến thức bài học, phát triển NL tự học, rèn luyện NL nghiên cứu khoa học.

1.3.2. Những khó khăn (xem bảng 3).

Bảng 3 cho thấy, GV ở mỗi trường có những khó khăn ở mức độ khác nhau. Tuy mỗi trường có đặc

trung riêng về cơ sở vật chất, cách thức tổ chức đào tạo... nhưng đều cho rằng khó khăn lớn nhất là do SV chưa quen với hình thức seminar (thang bậc 1). Điều này hoàn toàn hợp lí vì qua khảo sát mức độ sử dụng hình thức seminar trong dạy học ở trên, 28,1% GV ít sử dụng và có tới 30,41% SV chưa quen với hình thức seminar.

1.4. Hiệu quả của hoạt động seminar (xem bảng 4)

Đa số SV cho rằng khi được tham gia hoạt động seminar trong học tập sẽ mang lại hiệu quả tích cực đối với bản thân: các em sẽ có thói quen chuẩn bị bài, xem trước nội dung bài học (thang bậc 1). Trong quá

Bảng 3. Những khó khăn của GV khi tổ chức dạy học theo hình thức seminar

TT	Khó khăn	Địa bàn khảo sát						Tổng cộng	
		Đại học Đồng Tháp		Đại học Cần Thơ		Đại học sư phạm TP.HCM		%	Thang bậc
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%		
1	Tài liệu tham khảo cho môn học còn hạn chế	9	75,00	7	70	4	40	62,50	2
2	GV mất nhiều thời gian chuẩn bị	7	58,33	5	50	7	70	59,38	3
3	Cơ sở vật chất, phương tiện dạy học còn thiếu	8	66,67	3	30	4	40	46,88	5
4	Do sĩ số lớp đông nên khó thực hiện	7	58,33	6	60	5	50	56,25	4
5	SV chưa quen với hình thức seminar	11	91,67	8	80	8	80	84,38	1
6	SV không tự giác, tích cực, chủ động trong thảo luận	6	50,00	5	50	3	30	43,75	6
7	Khó kiểm tra được những SV không chuẩn bị bài	3	25,00	2	20	2	20	21,88	7

trình đào tạo theo học chế tín chỉ hiện nay ở các trường sư phạm, đòi hỏi SV phải chuẩn bị bài, xem trước nội dung bài học để phát hiện ra những vấn đề khó và quan trọng cần trao đổi với GV. Thông qua hoạt động seminar, SV tích cực tham gia phát biểu ý kiến xây dựng bài, rèn luyện được các kĩ

Bảng 4. Nhận thức của SV về hiệu quả của seminar trong quá trình học tập

STT	Tác dụng của seminar	Số lượng	Tỉ lệ %	Thang bậc
1	Giúp SV có thói quen chuẩn bị bài, xem trước nội dung bài học	461	74,96	1
2	Tích cực tham gia xây dựng bài	386	62,76	4
3	Hiểu và nhớ lâu bài học hơn	431	70,08	2
4	Có trách nhiệm với nhóm học tập của mình	410	66,67	3
5	Biết lắng nghe ý kiến và thảo luận ý kiến với bạn	365	59,35	7
6	Biết nhận xét một bài báo cáo	378	61,46	5
7	Biết cách thiết kế và trình bày báo cáo	373	60,65	6
8	Hứng thú tham gia seminar với các môn học tiếp theo	353	57,40	8

năng cần thiết: biết cách thiết kế và trình bày một bài báo cáo, lắng nghe và tranh luận ý kiến với bạn (xem *bảng 5*).

Bảng 5 cho thấy, đa số SV đều hào hứng, sôi nổi trong quá trình học tập (thang bậc 1), tích cực tham gia thảo luận và phát biểu ý kiến (thang bậc 2). Như vậy có nghĩa là SV sẽ phát huy hết khả năng của mình khi GV tổ chức các hoạt động thu hút, lôi cuốn các em trong học tập.

2. Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động seminar trong đào tạo GVTH ở một số trường đại học sư phạm vùng đồng bằng sông Cửu Long

2.1. Xây dựng các chủ đề dạy học gắn liền với hoạt động seminar. Chủ đề seminar được xây dựng cần phù hợp với khả năng của SV cũng như đáp ứng mục tiêu của môn học. Để nâng cao hiệu quả hoạt động seminar, GV khi xây dựng chủ đề cần đáp ứng các yêu cầu sau: - *Đảm bảo mục tiêu đào tạo*: thực hiện được các mục tiêu giáo dục đại học cũng như mục tiêu của học phần trong chương trình; - *Phù hợp với nhu cầu, hứng thú của SV*: Để tổ chức seminar trong dạy học đạt hiệu quả cao đòi hỏi SV phải phát huy khả năng của mình. GV cần thiết kế các hoạt động seminar tạo hứng thú cho SV, phát huy tính tích cực, sáng tạo cho các em; - *Đảm bảo yêu cầu chuẩn đầu ra*: Chuẩn đầu ra là một cơ sở quan trọng để đánh giá chất lượng đào tạo của từng ngành học. Vì vậy, chủ đề seminar được xây dựng cần hướng tới việc rèn luyện, phát triển các NL cơ bản cho SV đáp ứng yêu cầu chuẩn đầu ra.

2.2. Tăng cường tổ chức các hoạt động seminar trong quá trình dạy học. Một trong những nguyên nhân khiến hoạt động seminar còn hạn chế, chưa tương xứng với vai trò, tác dụng của nó là do trong quá

Bảng 5. Đánh giá của GV về thái độ của SV khi tham gia hoạt động seminar

STT	Phản ứng của SV	Số lượng	Tỉ lệ %	Thang bậc
1	Hào hứng, sôi nổi trong quá trình học tập	32	100	1
2	Chăm chú nghe báo cáo	24	75,00	4
3	Tích cực tham gia thảo luận	29	90,63	2
4	Tích cực phát biểu	29	90,63	2
5	Bình thường	6	18,75	5
6	Thụ động (chỉ nghe, không phát biểu)	2	6,25	6
7	Tích cực làm bài tập	28	87,50	3
8	Làm việc riêng trong giờ học	0	0	7
9	Chán, không tập trung	0	0	7

trình học tập GV ít sử dụng hình thức này. Vì vậy, GV cần thường xuyên sử dụng hình thức dạy học này trong quá trình học tập. Thông qua hoạt động seminar, SV lĩnh hội được kiến thức, rèn luyện các kĩ năng, NL học tập.

2.3. Rèn luyện cho SV một số NL cần thiết khi tham gia seminar. Để tham gia tốt hoạt động seminar, SV cần có một số NL cần thiết như: thuyết trình, thảo luận nhóm, tìm tòi tra cứu thông tin... Các NL này cần được hình thành cho SV trong quá trình học tập các môn học ở trường sư phạm và qua quá trình tự rèn luyện của các em.

Nghiên cứu thực trạng tổ chức hoạt động seminar trong dạy học môn *PPDH Toán* ở trên cho thấy, nhiều GV còn chưa thường xuyên sử dụng hình thức này; tổ chức seminar trong dạy học môn *PPDH Toán* còn diễn ra một cách đơn lẻ, chưa phổ biến ở các trường sư phạm và đạt hiệu quả chưa cao. Từ kết quả nghiên cứu thực trạng, chúng tôi đề xuất giải pháp nhằm nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động seminar trong đào tạo GVTH ở một số trường đại học sư phạm vùng đồng bằng sông Cửu Long. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đinh Quang Báo (2005). *Giải pháp đổi mới phương thức đào tạo nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên*. Tạp chí Giáo dục, số 105, tr 8-10.
- [2] Ngô Xuân Dậu (2000). *Seminar cần thiết cho đổi mới phương pháp dạy và học ở đại học*. Tạp chí Đại học và giáo dục chuyên nghiệp, số 5, tr 19-21.
- [3] Trần Diên Hiển (2008). *Nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên tiểu học trình độ cao*. Tạp chí Giáo dục, số 201.
- [4] Đặng Thị Oanh - Dương Huy Cận (2007). *Tổ chức seminar theo tài liệu tự học có hướng dẫn nhằm tăng cường tự học, tự nghiên cứu cho sinh viên*. Tạp chí Giáo dục, số 153, tr 23-24.